

Publicerad i *Forskning om entreprenörskap & småföretag*, nr 2, 1998.

Sänkt skatt på arbete ger fler arbetstillfällen

av

Magnus Hernekson

Sverige sitter sedan drygt 5 år fast i en lågsysselsättningsfälla. Många finner kanske tröst i att vi är i gott sällskap, men samtidigt finns det skäl att påminna om att det i början av 90-talet ansågs omöjligt med en europeisk massarbetslöshet i Sverige. Opinionen skulle helt enkelt inte tolerera något sådant. Vi vet alla hur det gick.

Hoppet ställs ofta till de små och nya företagen. Det är visserligen där nya jobb skapats netto, men tillskottet är så lågt att någon återgång till full sysselsättningen inte erbjuds under överskådlig tid. Massarbetslösheten betyder dock inte att vi totalt sett arbetar lite. Tjänstebeskattningsutredningen (1997) beräknar att vi jobbar 5,9 miljarder timmar på marknaden medan det obetalda egenarbetet och svartarbetet uppgår till över 7,5 miljarder timmar. Med andra ord, massarbetslösheten har inget med brist på arbetsuppgifter att göra utan handlar om att vi inte klarar att i tillräcklig grad åstadkomma att arbetsuppgifterna utförs i form av reguljär sysselsättning – det räcker att 1 miljard timmar av det obetalda egenarbetet omvandlas till riktiga jobb för att lösa arbetslöshetsproblemet.

Varför sker då inte detta? Huvudskälet är den höga skatten på arbete, vilket gör att en entreprenör på många tjänsteområden möter en övermäktig konkurrens, inte från andra entreprenörer utan från den potentiella kunden som i stället tjänar på att göra jobbet själv, eftersom eget arbete är obeskattat. Istället för en snabb tillväxt i den professionella tjänsteproduktionen ser vi hur ”gör-det-själv” sprider sig till allt vidare områden: var och en kör sina sopor till gemensamma stationer, fritidsverksamheten bantas, ökande egeninsatser krävs på dagis, i åldringsvården och i skolan, kommunala bostadsbolag går ut med erbjudande om sänkt hyra i utbyte mot att hyresgästerna tar över underhåll och förvaltning, detaljhandeln sänker sin servicenivå osv. Restaurangnäringen är blygsam; i USA avser 50 procent av alla matutgifter professionellt lagad mat, mot 20 procent i Sverige.

Överföringen av arbetsuppgifter till obetalt egenarbete på detta sätt minskar den enskilda individens möjligheter att utvecklas och öka kompetensen i det egna yrket, eftersom tiden inte räcker till för detta när allt fler arbetsuppgifter läggs över på familjen eller när vi i misslyckas att utveckla ett sofistikerat tjänstesamhälle. Därmed försämras näringslivsklimatet även i den varuproducerande sektorn.

Kombinationen av stora hinder för ytterligare arbetsspecialisering i tjänstesektorn, en snabb produktivitetstillväxt i varuproduktionen och neddragningar i offentlig sektor på grund av finansieringsproblem medför att arbetstidsförkortning, ur den enskildes perspektiv, lätt uppfattas som ett bra alternativ. Man hinner helt enkelt inte med sitt liv

och ser ingen annan utväg än att via sin fackliga organisation eller sina politiska representanter kräva kortare arbetstid.

Lösningen på problemet ligger i en *generell* sänkning av skatten på arbete. Detta skulle skapa förutsättningar för en professionell entreprenöriell produktutveckling på tjänsteområdet. Detta är en viktig förutsättning för att Sverige skall bli ett dynamiskt entreprenörssamhälle.

Docent Magnus Henrekson är verksam vid Industriens Utredningsinstitut, IUI. Han forskar huvudsakligen kring företagandets villkor och förklaringar till ekonomisk tillväxt. Han är en av medlemmarna i SNS Konjunkturråd 1998.